

Sportdeelname cijfers zijn relatief

Veel gemeenten zijn sportdeelname cijfers aan het verzamelen, of deden dit reeds, om voor de verkiezingen te weten waar ze staan. Andere gemeenten doen dat na de verkiezing om een soort startpunt te bepalen en het beleid richting te kunnen geven. Hoe dan ook, sportdeelname onderzoek hoort erbij. En terecht, want in tijden van krapte moet je investeringen nog beter verantwoord en kritisch kijken waar wel of geen geld in te stoppen. >

Maar het doen van sportdeelname onderzoek is niet zo gemakkelijk als het lijkt. De inrichting van het onderzoek bepaalt namelijk voor een groot deel wat de uitkomsten zullen zijn. Afhankelijk van de definitie van sport en de toegepaste onderzoeksmethode(n) laten verschillende landelijke sportdeelname onderzoeken grofweg een sportdeelname tussen de 40 en 80 procent zien.

Om duidelijkheid te scheppen voor gemeenten bestaat de Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO). De RSO wordt steeds vaker gebruikt voor onderzoek op gemeentelijk, maar ook provinciaal en nationaal niveau. Dit komt de vergelijkbaarheid van sportdeelname cijfers ten goede, maar neemt niet weg dat een zuivere vergelijking nog altijd moeilijk is. Een richtlijn impliceert dat lokale aanpassingen toegestaan zijn en daarmee wordt een bepaalde vrijheid geboden. Voor de vergelijkbaarheid is het beter om te komen tot een Standaard voor Sportdeelname Onderzoek (SSO).

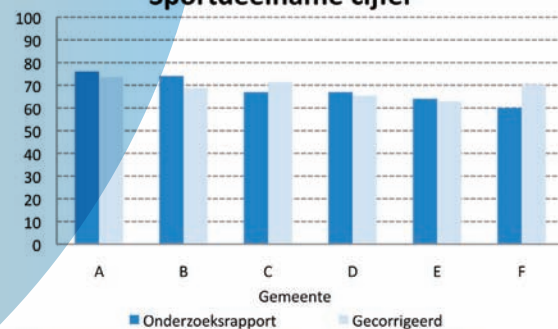
In het onlangs verschenen 'Sporten Gemeten' concluderen Koen Breedveld en Annet Tiessen-Raaphorst dat het voor het vergelijkbaar maken van uitkomsten van sportdeelname onderzoek niet voldoende is om alleen de vragenlijst te harmoniseren. Ook het veldwerk en de analyses dienen op vergelijkbare wijzen uitgevoerd te worden. De Standaard voor Sportdeelname Onderzoek dient dus meer te omvatten dan alleen een vragenlijst. Er moet ook aandacht zijn voor de inrichting van het onderzoek. Breedveld en Tiessen-Raaphorst stellen dat er drie wijzen zijn waarop de inrichting van het onderzoek leidt tot verschillen in uitkomsten: veldwerk effecten, vraagformulering effecten en analyse effecten. Meer concreet kan hier gedacht worden aan de invloed van verschillen in steekproef of onder-

zoeksmethode, verschillen in vraagstelling of positionering van vragen, en verschillen in omgang met ontbrekende waarden of gekozen percentagebasis. Deze verschillen hebben een niet te verwaarlozen effect op de uitkomsten.

Dat een vergelijking van percentages uit onderzoeksrapporten weinig waarde heeft, blijkt uit secundaire analyse op data van sportdeelname onderzoeken van zes gemeenten. Door te corrigeren voor verschillende leeftijdsselecties en achtergrondkenmerken ontstaat een ander beeld van de sportdeelname in de gemeenten dan wanneer wordt uitgegaan van de onderzoeksrapporten (zie figuur). Echter, niet voor alle verschillen valt te corrigeren. De invloed van methoden of vraagstelling is vaak niet precies vast te stellen waardoor ondanks de correctie nog geen zuivere vergelijking mogelijk is. Om dit te benadrukken is ter illustratie het verschil tussen telefonische en internet bevraging weergegeven uit het onderzoek Ongevallen en Bewegen in Nederland (OBiN 2006) (zie tabel).

Sportdeelname cijfers zijn altijd relatief en afhankelijk van de context waarbinnen deze zijn verzameld en gerapporteerd. Doordat een lokaal sportdeelname onderzoek vaak geïsoleerd plaatsvindt en in opzet verschilt van landelijk of ander lokaal onderzoek, is het moeilijk om de uitkomsten hiervan te vergelijken met de andere onderzoeken. Maar de ervaring leert dat die vergelijking vaak wel zonder nuance wordt gemaakt. Wil je als gemeente vergelijken met andere gemeenten, sluit dan aan bij een centraal gecoördineerd onderzoek, zoals

Sportdeelname cijfer

Bron: Bewerking W.J.H. Mulier Instituut van gemeentelijke RSO-onderzoeksbestanden

Tabel: Vergelijking sportdeelname telefonische en online bevraging

	telefoon in %	online in %
Deelname aan sport (1x)	63	80
RSO-sporter (12x)	58	70
Organisatorisch verband		
• sportvereniging	30	30
• commercieel/fitnesscentra	17	25
• ander verband	5	14
• ongeorganiseerd	28	62

Bron: W.J.H. Mulier Instituut (OBiN'06)

de SportersMonitor, waar meerdere gemeenten in kunnen participeren. Wil je als gemeente vooral vergelijken met het verleden, voer dan het eigen onderzoek periodiek op hetzelfde moment in het jaar, met dezelfde methoden, met dezelfde steekproeftrekking en een vast analyseprotocol uit. Alleen dan kun je waarde hechten aan een vergelijking.

Remco Hoekman is onderzoeker bij het W.J.H. Mulier Instituut, in deze vaste column brengt hij sportonderzoek en sportbeleid samen. r.hoekman@mulierinstituut.nl.